

15.06.2017

Työ- ja elinkeinoministeriö

Viite TEM/949/03.01.01/2017

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN LAUSUNTO LUONNOKSEEN HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI JULKISISTA REKRYTOINTI- JA OSAAMISPALVELUISTA, LAIKSI ALUEIDEN KEHITTÄMISEN JA KASVUPALVELUIDEN RAHOITTAMISESTA JA YKSITYISISTÄ REKRYTOINTIPALVELUISTA SEKÄ ERÄIDEN NIIHIN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA SEKÄ LUONNOKSEEN HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI KOTOUTUMISEN EDISTÄMISESTÄ

Yleistä

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki rekrytointi- ja osaamispalveluista, laki alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta ja laki yksityisistä rekrytointipalveluista, joilla korvattaisiin laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta, laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta, laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta ja laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi. Sosiaalisista yrityksistä annettu laki kumottaisiin. Esitys liittyy työ- ja elinkeinoministeriössä valmisteilla olevaan esitykseen laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista, jossa työ- ja elinkeinotoimistojen nykyiset työ- ja elinkeinopalvelut (julkiset työvoima- ja yrityspalvelut) sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yrityspalvelut koottaisiin maakunnallisiksi kasvupalveluiksi. Kyseisessä laissa säädettäisiin puitteet kasvupalveluiden järjestämiselle ja tuottamiselle, mutta ei määriteltäisi palveluiden sisältöä. Palveluiden sisällöstä säädettäisiin nyt esitetyissä laeissa.

Rekrytointi- ja osaamispalveluja koskeva laki

Ehdotetun rekrytointi- ja osaamispalveluja koskevan lain tavoitteena on mahdollistaa asiakaslähtöisten palveluiden järjestäminen kunkin maakunnan olosuhteet ja asiakkaiden tarpeet huomioon ottaen. Väljemmällä työnhakijan palvelunprosessia koskevalla sääntelyllä ja palveluiden määrittelyllä tavoitellaan liikkumatilaa kehittää uusia innovatiivisia palveluja, joilla voitaisiin aikaisempaa paremmin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä. Tavoitteena on tehostaa työtilaisuuksien ja työntekijöiden kohtaantoa ja siten edistää työllisyyttä ja työmarkkinoiden toimivuutta sekä luoda edellytyksiä kasvuille. Ehdotetussa alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamista koskevassa laissa säädettäisiin kasvupalvelujen rahoitus - palvelukokonaisuuteen kuuluvista palveluista.

Työttömyysturva- ja vuorotteluvapaajärjestelmien toimeenpano

Työ- ja elinkeinotoimistoille nykyisin kuuluvat työttömyysturva- ja vuorotteluvapaajärjestelmien toimeenpanoon liittyvät tehtävät siirrettäisiin työttömyyskassojen, Kansaneläkelaitoksen ja maakuntien hoidettavaksi. Työttömyyskassa ratkaisisi ansiopäivää rahaa saavien kassan jäsenten ja Kansaneläkelaitos peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea saavien henkilöiden oikeuden työttömyysetuuteen työvoimapolitiisesti arvioiduna moitittavasta menettelystä asetettavia seuraamuksia lukuun ottamatta. Työttömyysturvan seura-

musjärjestelmään liittyvät nykyisin työ- ja elinkeinotoimistoille kuuluvat tehtävät siirrettäisiin maakuntien hoidettavaksi.

Työttömyysturvalaki

Työttömyysturvalakia muutettaisiin siten, että työllistymissuunnitelmien ja niitä korvaavien suunnitelmien toteuttamiseen perustuva työnhakijoiden aktiivisen työnhaun seuranta korvattaisiin aktiivista työnhakua koskevilla säännöksillä. Muutoksen tavoitteena on tehostaa työnhakijoiden omatoimista työnhakua ja työttömyysetuuden vastikkeellisuutta sekä lisätä alueellista ja ammatillista liikkuvuutta. Työttömyysetuuden saaminen edellyttäisi, että työnhakija hakee työttömänä ollessaan keski-määrin vähintään yhtä avointa työpaikkaa kutakin täyttä työttömyysviikkoa kohti. Aktiivista työnhakua seurattaisiin 12 viikon tarkastelujaksolla. Haettavat työpaikat olisivat joko maakunnan tai palveluntuottajan tarjoamia, tai jos työtarjouksia ei ole tehty, muuta työnhakijalle sopivaa työtä. Työnhausta raportoitaisiin maakunnalle seitsemän päivän kuluessa edellisestä raportoinnista.

Laki kotoutumisen edistämisestä

Lisäksi esitys sisältää ehdotuksen laiksi kotoutumisen edistämisestä, joka korvaisi voimassa olevan lain (1386/2010). Esityksessä otetaan huomioon maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuolto- sekä aluekehitys- ja kasvupalvelu-uudistusten edellyttämät kotouttamista koskevat muutostarpeet. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi viranomaisten tehtävistä ja yhteistyöstä kotoutumisen edistämisessä sekä kotouttamisen yhteensovittamisesta ja seurannasta hallinnon eri tasoilla. Esityksen mukaan keskeiset ministeriöt määrittäisivät kukin omaa hallinnonalaansa varten kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet.

Kotoutusta edistäviä palveluja järjestettäisiin osana maakunnan järjestämisvastuulla olevia kasvupalveluita ja sosiaali- ja terveystalvueluita, kunnallisia peruspalveluita ja kansallista koulutusjärjestelmää sekä muina kotoutumista edistävinä palveluina.

Maakunnalla olisi yleis- ja yhteensovitusvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen suunnittelusta, kehittämisestä ja seurannasta. Kunta säilyisi jatkossakin keskeisenä kotouttamisen toimijana. Myös kunnalla olisi yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta. Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan kotoutumista edistäviä palveluja järjestetään osana kunnallisia peruspalveluja ja muina kotoutumista edistävinä palveluina käytettävissä olevien määrärahojen rajoissa sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Esityksen mukaan valtio maksaisi laskennallista korvausta kansainvälistä suojelua saavien vastaanotosta ja kotoutumista edistävien palvelujen järjestämisestä kunnille. Valtion kunnille maksamien erityiskustannusten korvaamisesta pääosin luovutettaisiin ja ne siirrettäisiin maakuntien yleiskatteelliseen rahoitukseen. Vastuu ilman huoltajaa tulleiden lasten asumisen järjestämisestä siirrettäisiin ELY-keskuksilta ja kunnilta maakunnille. Ilman huoltajaa tulleiden perhehoitoa koskevien säädöksiä selkeytettäisiin ja lakiin lisättäisiin viittaus perheryhmäkotien rinnalle pääasiassa jälkihuoltoikäisille suunnattu tuetun asumisen malli. Myös jälkihuollon järjestämisen velvoitetta vahvistettaisiin.

Esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi kuntouttavasta työtoiminnasta ja toimeentulotuesta annettua lakia.

STM:n lausunto

STM piti jo aiemmin kasvupalvelulakia koskevassa lausunnossaan myönteisenä, että kasvupalvelut järjestettäisiin vastaisuudessa maakunnassa, jolla on myös sote -palveluiden järjestämisvastuu. Tämä mahdollistaa monialaista tukea tarvitsevien työttömien palvelujen yhteensovittamisen. Sääntelyn keventäminen ja toimivallan siirtäminen lähemmäksi asiakasta on myös kannatettava tavoite, samoin kuin tavoite luoda maakunnille mahdollistava toimintaympäristö joustaville, innovatiivisille ja asiakaslähtöisille kasvupalveluille. Tässä esityskokonaisuudessa näitä muutoksia pyritään konkretisoimaan. Esitys on laajuutensa vuoksi vielä jonkin verran keskeneräinen, mikä vaikuttaa esityksen arviointiin. Esimerkiksi esityksen suhdetta perustuslakiin ja sääntämisympäristöön arvioitava kohta on vielä keskeneräinen. STM:n mielestä perustuslain 18 §:n ja kansainvälisten velvoitteiden arvioinnin kautta voitaisiin vielä pohtia maakunnan vastuuta erityisesti vaikeimmin työllistyvien palveluiden ja työllisyyden edistämisen takaamisessa. STM:n mielestä esityksessä olisi voinut selkeämmin määrittellä maakunnan ja eri toimijoiden vastuut ja asiakkaan oikeudet. Nyt sääntely jättää monilta osin nämä kysymykset avoimiksi kun monissa säännöksissä käytetään yleisluontoista passiivimuotoa selkeän eri tahoja velvoittavan sääntelyn sijaan.

STM kiinnittää erityistä huomioita vaikeimmin työllistettävien henkilöiden työllisyyspalveluiden turvaamiseen, jotta he eivät jäisi pelkkien sosiaalipalveluiden varaan. STM ei kannata luopumista työolosuhteiden järjestelytuesta lakisääteisenä palveluna, vaan katsoo, että sen vähäinen käyttö on johtunut pääasiassa tiedon puutteesta työntajien kohdalla. Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) mukaan työnantajan on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa saada työtä samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla. Mukautusten kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon vammaisen ihmisen tarpeiden lisäksi työnantajan koko, taloudellinen asema, toiminnan luonne ja laajuus sekä mukautusten arvioidut kustannukset ja mukautuksia varten saatavissa oleva tuki. STM katsoo, että työolosuhteiden järjestelytuki pitäisi säilyttää lakisääteisenä tukimuotona ja suunnata niille työnantajille, joille kohtuullisten mukautusten tekeminen ei olisi kohtuullista ilman tukea. Tämä edistäisi vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia työllistyä työsuhteeseen työhön, mikä on hallituksen tavoitteena sekä osatyökykyisten henkilöiden että vammaisten henkilöiden kohdalla.

STM:n yksityiskohtaiset huomiot

Seuraavassa STM:n yksityiskohtaisia huomioita lakiehdotuksiin siltä osin, kuin STM:llä on niihin kommentoitavaa.

Laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista

Ehdotetun julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluja koskevan lain keskeisenä sisältönä olisi työnhakijan palveluprosessin määrittely (2 luku) sekä niiden rekrytointi- ja osaamispalveluiden määrittely, joita jokaisessa maakunnassa olisi oltava tarjolla (3 luku). Rekrytointipalveluna maakunnan tulisi välittää tietoa osaavan työvoiman saatavuudesta ja työtilaisuuksista, antaa rekrytointiin ja työnhakuun liittyvää neuvontaa sekä

yhteen sovittaa työtilaisuuksia ja työnhakijoita. Osaamispalveluna maakunnassa tulisi olla tarjolla ammatinvalinta- ja uraohjausta sekä kasvupalvelukoulutusta. Maakunta voisi lisäksi järjestää muita rekrytointia ja työnhakua tukevia sekä osaamista kehittäviä palveluja. Muista palveluista määriteltäisiin tarkemmin ainoastaan työkokeilu (4 luku). Muutoin palveluiden sisältöä ei määriteltäisi.

2 luku Työnhakijan palveluprosessi

Lakiehdotuksen 4 §:ssä säädettäisiin työnhaun aloittamisesta. Aloittaminen tapahtuu sähköisen verkkopalvelun kautta taikka henkilökohtaisesti maakunnalta taikka maakunnan nimeämältä palveluntuottajalta pyytämällä JA hänet rekisteröidään työnhakijaksi asiakastietojärjestelmään. Työnhaun aloittamisen voi tehdä myös henkilökohtaisesti asioimalla. Voimassa olevassa laissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta säädetään, että työ- ja elinkeinoviranomainen voi hyväksyä muullakin tavoin esitetyn pyynnön. Tätä mahdollisuutta ehdotettu pykälä ei sisällä. Muu mahdollinen tapa voi ilmeisesti olla esimerkiksi sähköpostilla esitetty pyyntö työnhaun käynnistämisestä. HE:n yksityiskohtaisissa perusteluissa ei nouse esiin, miksi tämä muun mahdollisen tavan käyttäminen on jätetty ehdotuksen mukaan pois työnhaun aloittamisen tavoista.

Pykälässä säädettäisiin myös maakunnassa olevista toimipisteistä, joissa työnhaun voi aloittaa henkilökohtaisesti asioimalla. Pykälässä ja perusteluissa ei säädettäisi tarkemmin toimipisteiden määrästä ja saavutettavuudesta. Mikäli toimipisteitä on vähän ja etäisyydet muotoutuvat erittäin suuriksi, muodostuu tästä tosiasiallinen este henkilökohtaiselle asioinnille.

STM ehdottaa, että pykälään lisätään mahdollisuus saattaa työnhaku vireille myös muulla tavalla kuin henkilökohtaisesti asioimalla tai verkkopalvelussa, ja että yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, mitä tapoja tämä voisi tarkoittaa. STM ehdottaa myös, että pykälään tai sen perusteluihin lisätään maininta siitä, että toimipisteitä tulee sijaita maakunnassa riittävästi siten, että työnhaun aloittaminen henkilökohtaisesti asioimalla on henkilölle tosiasiallisesti mahdollista ja taloudellisesti ja ajankäytöllisesti kohtuullista. Lisäksi tulisi mainita se, että toimipisteiden tulee olla esteettömiä ja saavutettavia, jotta myös mm. liikunta- ja aistivammaiset henkilöt voivat asioida niissä yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Lakiehdotuksen 6 §:ssä säädettäisiin työnhaun voimassaolon päättymisestä. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että työnhaun voimassaolo päättyy, jos työnhakija ei esitä palvelutarpeen arvioimisen kannalta tarpeellisia selvityksiä työkyvystään annetussa määräajassa tai osallistu hänelle tarjottaviin työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin. Lakiehdotuksessa ei säädettäisi työkyvyn tutkimuksista ja arvioinneista toisin kuin laissa julkisista työvoima- ja yrityspalveluissa. Terveystarkastuslaissa 1326/2010 säädetään lääkinnällisestä kuntoutuksesta, johon kuuluu mm. potilaan toiminta- ja työkyvyn sekä kuntoutustarpeen arviointi. Terveystarkastuslaissa säädetään myös terveystarkastuksista ja -neuvonnasta, jotka on järjestettävä myös opiskelu- tai työterveyshuollon ulkopuolelle jääville nuorille ja työikäisille. Työkyvyn tutkimusta ja arviointia ei kuitenkaan ole työttömien työnhakijoiden osalta yksiselitteisesti säädetty omana tehtävänä minkään tahon järjestämisvastuulle.

STM katsoo, että työnhakijalta ei voi edellyttää selvityksen antamista työkyvystään ja osallistumista työkyvyn tutkimuksiin ja arviointiin tilanteessa, jossa työkyvyn tutkimuksia ja arviointeja ei ole työttömien työnhakijoiden osalta lainsäädännössä säädetty yksiselitteisesti minkään tahon järjestämisvastuulle. Lääkinnälliseen kuntoutukseen kuuluva työkyvyn tutkimus ja arviointi tehdään lääkinnällisen kuntoutuksen kuntoutustarpeen arviointia varten, ei rekrytointi- ja osaamispalveluja koskevaa palve-

lutarpeen arviointia varten. Myöskään terveystarkastukset eivät sisällä työkyvyn arviointia tai tutkimuksia. Siksi **STM esittää**, että kyseiset asiakasta velvoittavat kohdat poistetaan lakiesityksestä.

Edelleen 1 momentissa ehdotetaan, että työnhaun voimassaolo päättyy, jos työnhakija ei valitse palveluntuottajaa asetetun määräajan kuluessa siitä, kun hänet on ohjattu käyttämään valinnanvapauttaan. Osalla työnhakijoista voi olla vaikeuksia käyttää valinnanvapauttaan erilaisista syistä johtuen.

STM ehdottaa em. kohtaan lisäystä, jonka mukaan työnhaun voimassaolo ei pääty, jos työnhakija on tarvinnut/pyytänyt tukea/ohjausta valinnanvapauden käyttämiseen, mutta sitä ei ole hänelle annettu.

Lakiehdotuksen 6 §:n 2 momentissa ehdotetaan, että maakunta tai palveluntuottaja voi painavasta syystä hyväksyä muun kuin verkkopalvelussa tehdyn ilmoituksen momentissa ehdotetun aktiivisuusveloitteen täyttämistä koskevaksi selvittämistavaksi.

STM ehdottaa, että painavan syyn olemassaoloa koskevasta edellytyksestä luovuttaisiin, ja työnhakijalla olisi aina niin halutessaan 4 §:ssä ehdotettua vastaava mahdollisuus antaa selvitys henkilökohtaisesti asioimalla eli myös muuten kuin verkkopalvelun kautta. STM pitää oikeutta henkilökohtaiseen asiointiin tärkeänä periaatteena, jolla turvataan digitaalisten palvelujen käyttöön heikosti kykenevien yhdenvertaisuus ja palvelujen saanti.

Lakiehdotuksen 8 §:ssä säädettäisiin työnhakijan palvelutarpeen arvioinnista (1 momentti). Nykytilasta poiketen palvelutarpeen arvioinnin ei edellytettäisi tapahtuvan haastattelussa, vaan esimerkiksi digitaalisesti. Ensimmäinen palvelutarpeen arviointi tapahtuisi pääsääntöisesti digitaalisesti. Digitaalisen palvelutarpeen arvioinnin perusteella työnhakija voisi ohjautua myös suoraan palveluun tai tarvittaessa tarkempaan palvelutarpeen arviointiin. Palvelutarvetta arvioitaessa tulisi selvittää mm. työnhakijan ammattitaito, työkyky ja työnhakutaidot sekä arvioida niitä suhteessa työnhakijan työllistymistä koskeviin tavoitteisiin. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä tulisi myös tehdä arvio työttömyyden pitkittymisen todennäköisyydestä.

STM pitää hyvänä sitä, että digitaalisia palveluja lisätään, jos tämä vapauttaa resursseja henkilökohtaista kohtaamista tarvitsevien työnhakijoiden tukemiseen. STM on kuitenkin huolissaan siitä, tunnistaako digitaalinen palvelutarpeen arviointi työnhakijan henkilökohtaisen asioinnin ja erityisen tuen tarpeet. Jos ei tunnista, työnhakijoita ohjautuu palveluihin, jotka eivät vastaa heidän palvelutarpeitaan. Tämä voi aiheuttaa palvelujen keskeyttämisiä ja pahimmillaan seuraamuksia asiakkaan oikeuteen saada työttömyysetuutta. Erityisen tärkeää on, että digitaalinen palvelutarpeen arviointi tunnistaa työnhakijan työ- ja toimintakyvyn liittyvät seikat, jotka voivat vaikuttaa hänen työllistymismahdollisuuksiinsa. Digitaalisia sovelluksia työ- ja toimintakyvyn mittaamiseen on olemassa ja niitä tulisi hyödyntää digitaalisessa palvelutarpeen arvioinnissa.

Edelleen 1 momentissa säädettäisiin ensimmäistä palvelutarpeen arviointia seuraavista uusista palveluarvioinnin kerroista. Voimassa olevaa lakia vastaavasti nämä jatkoarvioinnit on kytketty paitsi työnhakuun myös työttömyyteen. Kun määritelmän mukaan työtön on sellainen henkilö, joka työllistyy alle 4 tuntia viikossa, oikeus palvelutarpeen arviointiin ei laajene lakimuutoksen myötä nykyiseen verrattuna.

STM ehdottaa perusteluissa todettavan, että palvelutarve voidaan arvioida myös silloin, jos henkilö ei täytä työttömän työnhakijan määritelmää esimerkiksi siksi, että hän työskentelee yli 4 tuntia viikossa mutta saa edelleen soviteltua työttömyysetuutta.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin, että palvelutarvearvion perusteella työnhakijan kanssa sovitaan mm. hänen tarpeensa mukaisista rekrytointi- ja osaamispalveluista. Yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että työnhakijan kanssa sovitaan työnhakijan opintojen tukemisesta työttömyysetuudella eli ns. omaehtoisesta opiskelusta. Sovituista palveluista ei kuitenkaan enää tehtäisi nykyisin mukaista työllistymissuunnitelmaa. Perusteluiden mukaan sovittuja asioita ei välttämättä ole tarvetta edes tallentaa verkkopalveluun, jossa esimerkiksi työnhakijaksi ilmoittautuminen tapahtuu. Tämä on puute esimerkiksi omaehtoisen opiskelun oikeutta koskevan käsittelyn kannalta.

Työttömyysturvalain mukaan työllistymistä edistävään palveluun osallistuvalla on oikeus korotettuun ansioosaan tai työmarkkinatuen taikka peruspäivärahan korotusosaan, jos työllistymistä edistävästä palvelusta on sovittu työllistymissuunnitelmassa. Hallituksen esitykseen sisältyvässä ehdotuksessa laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta (lakiehdotus 5) esitetäänkin muutosta määritelmään, milloin korotusosaan on oikeus. Lainkohdasta ehdotetaan poistettavaksi ehto siitä, että palveluun osallistumisesta on sovittu työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa, mikä vaikuttaa johtuvan siitä, että julkisesta rekrytointi- ja osaamispalvelusta annettavaan lakiin ei haluta määritellä, miten palvelutarvearvioinnissa sovituista asioista kirjataan. Tämä on puute etuuden myöntämisen edellytysten määrittelyn kannalta, ja etuuden hakijan oikeuksien kannalta. Sovituista asioista kirjaaminen on tärkeää myös silloin, kun eri hallintokuntien ja järjestäjätahojen palveluja sovitetään yhteen palvelukokonaisuuksiksi. Sote- ja kasvupalveluiden valinnanvapausmalli saattaa pirstaloida palvelujärjestelmää, jolloin palvelujen yhteensovittamiselle ja koordinaatiolle on entistä suurempi tarve.

STM ehdottaa, että työnhakijan oikeus työllistymissuunnitelmaan säilytetään. Vaihtoehtoisesti laissa tulisi säätää tarkemmin siitä, miten palvelutarvearvioinnissa sovituista asioista maakunnassa kirjataan ja miten niiden toteutumista seurataan.

Lakiehdotuksen 9 §:ssä esitetään säädettäväksi monialaisen palvelutarpeen arvioinnista. Kyse on tilanteista, joissa työttömän työllistymisen edistäminen edellyttäisi paitsi kasvupalvelujen myös esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluiden käyttämistä. STM pitää erittäin hyvänä, että lakiehdotuksessa säädettäisiin monialaisen palvelutarpeen arvioinnista ja monialaisesta palvelukokonaisuudesta. Nykymuodossaan pykälä ei kuitenkaan velvoittaisi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja Kelaa samalla tavalla kuin voimassa oleva laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta. Työnhakijalle ei myöskään laadittaisi enää monialaista työllistymissuunnitelmaa, mikä vaikeuttaisi palvelukokonaisuuden toteutumisen seurantaa. Pykälästä ei myöskään käy ilmi, velvoittaako se maakuntaa vai palveluntuottajaa vai molempia.

Aiemmin laaditun kasvupalvelulakiesityksen mukaan maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluu, että maakunnassa on tarjolla rekrytointi- ja osaamispalveluita. Lisäksi maakunnan on edellä mainitun esityksen mukaan huolehdittava muun muassa asiakkaan oikeuksista, palvelutarpeen arvioinnista sekä näihin liittyvästä ohjauksesta siten, kuin niistä erikseen säädetään. Tämän johdosta olisi syytä tarkentaa maakunnan sekä muiden tahojen vastuuta monialaisen palvelutarpeen arvioinnissa tämän pykälän yhteydessä.

STM ehdottaa seuraava muutosta 2 momenttiin: *Maakunnan tai palveluntuottajan on arvioitava työttömän tarve monialaiseen palveluun viimeistään, kun (...).*

Lisäksi STM ehdottaa, että pykälään lisätään 4 momentti: *Maakunta tai palveluntuottaja ja työtön laativat monialaiseen palvelutarpeen arviointiin perustuvan monialaisen työllistymissuunnitelman, jossa sovitaan työttömän palvelutarpeen mukaisista rekrytointi-, osaamis-, sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja*

koulutuspalveluista ja niiden toteutumisen seurannasta. Maakunnan tai palveluntuottajan on seurattava työllistymissuunnitelman toteutumista. Jos työttömän palvelutarve edellyttää Kansaneläkelaitoksen tarjoamia kuntoutuspalveluja, Kansaneläkelaitos osallistuu suunnitelman laatimiseen, seurantaan ja tarkistamiseen.

Monialaisen työllistymissuunnitelman säilyminen on STM:n mielestä tärkeää palvelukokonaisuuden koordinaation takia. Mikäli siitä halutaan kuitenkin luopua, voitaisiin 4 momentti muotoilla näin: *Maakunta tai palveluntuottaja ja työtön sopivat työttömän palvelutarpeen mukaisista rekrytointi-, osaa- mis-, sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja koulutuspalveluista ja niiden toteutumisen seurannasta. Maakunnan tai palveluntuottajan on seurattava tämän palvelukokonaisuuden toteutumista. Jos työttömän palvelutarve edellyttää Kansaneläkelaitoksen tarjoamia kuntoutuspalveluja, Kansaneläkelaitos osallistuu palvelukokonaisuudesta sopimiseen sekä sen seurantaan ja tarkistamiseen.*

Lisäksi STM esittää, että pykälään lisätään 5 momentti:

Maakunnalla tai palveluntuottajalla ja kansaneläkelaitoksella on monialaista palvelutarpeen arviointia ja sen mukaisten palvelujen järjestämistä varten maakunnassa yhteisiä toimipisteitä. Toimipisteitä on oltava riittävästi suhteessa 2 momentissa todettujen työttömien määrään. Maakunta tai palveluntuottaja ja Kansaneläkelaitos osoittavat yhteisiin toimipisteisiin 2 momentissa todettujen työttömien määrä huomioon ottaen riittävän määrän henkilöstöä. Maakunta tai palveluntuottaja ja Kansaneläkelaitos vastaavat yhteisissä toimipisteissä työskentelevien henkilöstönsä palkkaus- ja muista henkilöstökustannuksista. Kansaneläkelaitos osallistuu kustannuksiin maakunnan kanssa tekemässään sopimuksessa sovitulla tavalla.

Lakiehdotuksen 11 §:ssä esitetään säädettäväksi työnhakijan informoinnista. Yksityiskohtaisissa peruste- luissa todetaan, että pykälässä ei säädettäisi informoinnin tavasta tai antajasta. Alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevan lakiehdotuksen mukaan maakunnan järjestämisvastuuseen kuitenkin kuuluisi huo- lehtia asiakkaiden oikeuksista, velvollisuuksista ja etuuksista tiedottaminen. Informointi on tärkeää asiak- kaiden oikeusturvan kannalta, koska informointi koskisi mm. asiakkaan velvollisuuksia, jotka ovat työttö- myysetuuden saannin edellytyksiä.

Viime kädessä maakunta vastaa järjestäjän ominaisuudessa hallintolain ja julkisuuslain perusteella siitä, että asiakkaat saavat palveluita asianmukaisesti ja että niistä tiedotetaan ja asiakasta neuvotaan. Infor- mointipykälää on STM:n mielestä siis syytä tarkentaa.

STM ehdottaa, että pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin informoinnin tavasta ja siitä, kenellä velvollisuus on, esimerkiksi seuraavasti:

Maakunta tai palveluntuottaja vastaa 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta informoinnista. Informaatio voidaan antaa työnhakijaksi ilmoittautumisen yhteydessä ja myöhemmin sähköisen verkkopalvelun kautta taikka henkilökohtaisen asioinnin yhteydessä.

Yhteisesti ehdotetuista pykälistä 4-11:

Palveluprosessin osalta ehdotetut pykälät sisältävät työnhakijaa ja työtöntä työnhakijaa koskevia toimintavelvoitteita. Kun kyse on rekrytointi- ja osaamispalveluiden tuottajan tai maakunnan velvollisuudesta toimia palveluprosessissa, säännökset on ehdotettu säädettäväksi passiivimuodossa niin, että niistä ei käy ilmi, kenellä on toimintavelvollisuus. Tämä on erityisen ilmeistä ehdotetussa 9 §:ssä, joka koskee monialaista palvelutarvearviointia. Ehdotettujen säännösten perusteella työnhakija-asiakkaalla ei ole suoraan laista mahdollista saada selville, kuka on velvollinen tarjoamaan hänelle palveluprosessin mukaiset palvelut. Tämä on selkeä puute lainsäädännön selkeyden ja ymmärrettävyyden kannalta.

STM ehdottaa, että lainkohdat 4-11 kirjoitetaan aktiivimuotoon, ja että niissä määritetään toimintavastuu maakunnalle ja/tai palveluntuottajalle.

Säätely jää ehdotetuissa pykälissä osin yleiselle tasolle. Perustuslain 18 §:n mukaan julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Säätelyn yleisyyden takia voi pohtia, toteuttaako esitetty laki riittävästi tätä perustuslain velvoitetta. Esitetyssä muodossaan se jättää maakunnalle hyvin paljon harkintavaltaa palvelujen järjestämisen suhteen.

3 luku Rekrytointi- ja osaamispalvelut

Lakiehdotuksen 12 §:ssä esitetään säädettäväksi rekrytointipalveluista. Rekrytointipalveluilla edistettäisiin uusien työpaikkojen syntymistä sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamista. Rekrytointipalvelut olisivat sekä työntantajalle että työnhakijalle tarjottavia palveluja, joiden tavoitteena olisi, että avoimet työpaikat täyttyisivät ja työnhakijat saisivat työtä nopeasti. Rekrytointipalvelut, joita maakunnassa olisi oltava tarjolla, määriteltäisiin pykälän 1 momentissa. Voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaan työ- ja elinkeinotoimisto etsii ja tarjoaa työnhakijalle sopivia työpaikkoja. Työ- ja elinkeinotoimisto arvioi työpaikan sopivuuden työnhakijalle ottaen huomioon työnhakijan ammatillisen osaamisen, työhistorian, koulutuksen ja työkyvyn. STM pitää tärkeänä, että nämä muotoilut säilyisivät myös uudessa lainsäädännössä. Lisäksi olisi tärkeää, että pykälästä kävisi ilmi heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden, kuten pitkään työttömänä olleiden henkilöiden ja osatyökykyisten henkilöiden tarvitsema tuki sopivan työpaikan löytämiseen.

STM ehdottaa, että pykälään lisättäisiin seuraava teksti: *Maakunta tai palveluntuottaja etsii ja tarjoaa työnhakijalle sopivia työpaikkoja. Maakunta tai palveluntuottaja arvioi työpaikan sopivuuden työnhakijalle ottaen huomioon työnhakijan ammatillisen osaamisen, työhistorian, koulutuksen ja työkyvyn. Maakunta tai palveluntuottaja tarjoaa erityistä tukea niille työnhakijoille, joilla on erityisiä vaikeuksia löytää sopiva työpaikka.*

Perusteluihin STM ehdottaa lisättäväksi seuraavan tekstin: *Maakunnan tai palveluntuottajan olisi etsittävä ja tarjottava työnhakijalle sopivia työpaikkoja. Maakunnan tai palveluntuottajan tulisi arvioida työpaikan sopivuus työnhakijalle ottaen huomioon työnhakijan ammatillinen osaaminen, työhistoria, koulutus ja työkyky. Maakunnan tai palveluntuottajan tulisi tarjota erityistä tukea niille työnhakijoille, joilla on erityisiä vaikeuksia löytää sopiva työpaikka. Tällaisia työnhakijoita olisivat esimerkiksi pitkään työttömänä olleet työnhakijat ja osatyökykyiset työnhakijat.*

Perustelujen mukaan rekrytointipalveluna voitaisiin tarjota myös muita työnhakua tukevia palveluja, kuten työnhakuun liittyvää valmennusta ja työhönvalmennusta. Kansainvälisten tutkimusten mukaan työhönvalmennus on yksi tehokkaimmista keinoista saada vaikeasti työllistyviä henkilöitä, kuten osatyökykyisiä henki-

löitä, avoimille työmarkkinoille. Helsingin ja Vantaan kaupungit ovat saaneet erittäin vaikeasti työllistettäviä henkilöitä palkkatyöhön työhönvalmennuksen avulla. Valmennus ja työhönvalmennus ovat erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa oleville henkilöille erittäin tärkeitä palveluja, joilla lisätään heidän työelämävalmiuksiaan ja osaamistaan ja alennetaan heitä koskevaa rekrytointikynnystä. Mikäli näitä palveluja ei ole maakunnissa tarjolla kasvupalveluina, on suuri riski, että heikossa työmarkkina-asemassa olevat henkilöt jäävät nykyisestäkin suuremmissa määrin sosiaalipalveluiden varaan. Tämä tarkoittaisi sitä, että työllistymistä tukevat palvelut segregoituisivat helpommin työllistettävien kasvupalveluihin ja vaikeasti työllistettävien sosiaalipalveluihin, mikä lisäisi heikossa työmarkkina-asemassa olevien riskiä syrjäytyä pysyvästi työmarkkinoilta.

STM ehdottaa pykälän 2 momenttia muutettavan seuraavasti: *Maakunta tai palveluntuottaja tarjoaa tietoa osaavan työvoiman saatavuudesta ja työtilaisuuksista, rekrytointiin ja työnhakuun liittyvää neuvontaa, työtilaisuuksien ja työnhakijoiden yhteensovittamista sekä työhönvalmennusta työelämävalmiuksien kehittämiseen ja työhön sijoittumiseen. Lisäksi rekrytointipalveluina voidaan tarjota muita rekrytointia ja työnhakua tukevia palveluja.*

Yksityiskohtaisiin perusteluihin STM ehdottaa seuraava lisäystä: *Rekrytointipalveluina maakunnan tai palveluntuottajan olisi tarjottava tietoa osaavan työvoiman saatavuudesta ja työtilaisuuksista, rekrytointiin ja työnhakuun liittyvää neuvontaa, työtilaisuuksien ja työnhakijoiden yhteensovittamista sekä työhönvalmennusta työelämävalmiuksien kehittämiseen, työhön sijoittumiseen ja työssä pysymiseen. Työhönvalmennusta tarjottaisiin niille työnhakijoille, joilla on erityisiä vaikeuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille. Tällaisia työnhakijoita olisivat esimerkiksi osatyökykyiset työnhakijat ja ne pitkään työttömänä olleet työnhakijat, joilla työ- ja toimintakyky on alentunut, mutta jotka kykenevät tuetusti osallistumaan tavoitteelliseen työllistymistä tukevaan toimintaan. Työhönvalmennus olisi osa työnhakijan tarpeen mukaista palvelukokonaisuutta, johon voisi kuulua myös sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja.*

Vaihtoehtoisesti työhönvalmennuksesta voitaisiin säätää omana pykälänään.

Yleisesti ehdotetuista pykälistä 12-15: säännökset on kirjoitettu passiivissa, joten niistä ei ilmene, kuka tarjoaa rekrytointipalveluita (12 § 3 mom.), osaamispalveluita (13 § 2 mom.), ammatinvalinta- ja uraohjausta (14 §) tai kasvupalvelukoulutusta (15 §). Vasta 16 §:ssä opiskelijoiden koulutukseen valitsemisen osalta ehdotetaan säädettäväksi, mikä tai mitkä tahot ovat vastuullisia toimijoita palveluiden tarjoamisessa tai niihin valittaessa.

STM ehdottaa, että em. lainkohdat kirjoitetaan aktiivimuotoon, ja että niissä määritetään toimintavastuu maakunnalle ja/tai palveluntuottajalle.

4 luku Työkokeilu

Lakiehdotuksen 21 §:ssä säädettäisiin työkokeiluun ohjaamisesta. Sen 1 momentissa ei kuitenkaan ehdoteta säädettäväksi siitä, kuka voi ohjata henkilöasiakkaan työkokeiluun. Pykälässä ei myöskään ehdoteta säädettäväksi tuesta, jota asiakas voi tarvita kyetäkseen osallistumaan työkokeiluun.

STM ehdottaa, että pykälän 1 momentti kirjoitettaisiin aktiivimuotoon ja siinä säädettäisiin toimintavastuu maakunnalle ja/tai palveluntuottajalle.

Lisäksi STM ehdottaa pykälään seuraavia muutoksia: Henkilöasiakas voidaan ohjata työkokeiluun työpaikalle ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi, työmarkkinoille pääsyn tukemiseksi tai työkyvyn ja työelämävalmiuksien selvittämiseksi.

Lakiehdotuksen 24 §:ssä säädettäisiin työkokeilua koskevasta sopimuksesta. Henkilöasiakas, työkokeilun järjestäjä sekä maakunta tai maakunnan valtuuttama palveluntuottaja tekisivät työkokeilusta määräaikaisen kirjallisen sopimuksen.

STM ehdottaa, että työkokeilua koskevasta sopimuksesta tulisi käydä ilmi henkilölle työkokeilun aikana annettava ohjaus ja valmennus silloin, kun asiakas ohjataan työkokeiluun työkyvyn ja työelämävalmiuksien selvittämiseksi. Sopimuksessa oltava ehto, jonka mukaan maakunta ei maksa korvausta työkokeilun järjestämisestä, vaan asiakkaan tarvitsemasta ohjauksesta ja valmennuksesta. Lisäksi sopimukseen tulisi ottaa ehto, jonka mukaan kokeilun järjestäjän tulee työkokeilun päätyttyä antaa maakunnalle tai maakunnan valtuuttamalle palveluntuottajalle arvio henkilön työelämävalmiuksien ja työkyvyn muutoksesta työkokeilun aikana sekä hänen työelämävalmiuksiensa kehittämistarpeista.

6 luku Erinäiset säännökset

Lakiehdotuksen 32 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi maakunnan tiedonsaantioikeudesta (1 mom.) ja palveluntuottajan tiedonsaantioikeudesta (2 mom.). Pykälän 2 momentissa tarkoitettu rekrytointi- ja osaamispalveluiden tuottaja ei ole viranomainen. Tämän vuoksi esimerkiksi oikeus henkilön taloudellisia olosuhteita koskevien tietojen saamiseen tulisi olla mahdollisimman tarkkarajaisesti säädetty.

STM ehdottaa, että jatkovalmistelussa yksityisen palveluntuottajan tiedonsaantioikeus kuvattaisiin ehdotettua tarkemmin lain 32 §:ssä niin, että

- 1) välttämättömät tiedot yksilöitäisiin,
- 2) niiden käyttötarkoitus kytkettäisiin nimenomaiseen laissa säädettäväksi ehdotettuun toimintavollisuuteen,
- 3) palvelut ja toimet, joiden tuottamiseksi tiedot ovat välttämättömiä yksilöitäisiin ja että
- 4) säännöksessä erikseen todettaisiin, että tietojen käyttäminen muussa tarkoituksessa on kielletty.

Laki alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta

Alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta annettavalla lailla on tarkoitus siirtää maakunnan liittojen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten rahoitustehtäviä perustettaville maakunnille ja Uudenmaan kuntayhtymälle. Lisäksi laissa olisi tarkoitus säätää eräistä ministeriöiden myöntämistä tuista. Laki koskisi sekä kansallista varoista että Euroopan unionin varoista myönnettäviä tukia. Tukimuodot pysyisivät pitkälti nykyisen kaltaisina ja suurin muutos koskisikin tukea myöntäviä tahoja, joita olisivat yleensä maakunnat.

2 Luku Yritykselle myönnettävät tuet

Lakiehdotuksen 3 §:ssä säädettäisiin tuesta yritystoiminnan käynnistämiseen ja kehittämiseen. Sen mukaan maakunta ja uudenmaan kuntayhtymä voisi myöntää tukea yrityksen toiminnan käynnistämiseen, analyysi-, asiantuntija- ja koulutuspalveluihin sekä uuden liiketoiminnan kehittämiseen, kasvuun ja kansainvälistymiseen. Tuki korvaisi starttirahan, jota on voitu myöntää yritystoiminnan aloittavalle henkilölle toimentulon turvaamiseksi.

STM haluaa kiinnittää huomiota siihen riskiin, joka starttirahasta luopumisesta saattaa syntyä. Hallituksen tavoitteena on tukea uuden yritystoiminnan käynnistymistä ja yrittäjyyden nostamista palkkatyön rinnalle oman toimeentulon turvaavana toimintamuotona. Esitetty muutos ei välttämättä tue näiden tavoitteiden toteutumista vaan saattaa jopa heikentää yrittäjäksi ryhtymistä erityisesti niillä henkilöillä, joilla ei ole omia pääomia yritystoiminnan käynnistämiseksi. Esitetty muutos saattaa myös lisätä yrittäjäksi ryhtyneiden velkaantumista ja toimeentulotuen käyttöä, jos yritystoiminta ei käynnisty suunnitellulla tavalla, mutta henkilö katsotaan päätoimiseksi yrittäjäksi. Nämä vaikutukset tulisi arvioida tarkasti jatkovalmistelussa.

Esityksen mukaan laki sosiaalisista yrityksistä kumottaisiin. Lain tarkoitus - työntekomahdollisuuksien tarjoaminen pitkään työttömänä olleille henkilöille ja henkilöille, joilla vamma tai sairaus vaikeuttaa työllistymistä - ei ole toteutunut toivotulla tavalla. Työntekomahdollisuuksien löytäminen em. henkilöille on kuitenkin yhä tärkeä tavoite. Sosiaalisista yrityksistä annetun lain mukaan työ- ja elinkeinoviranomainen voi valtion talousarvion rajoissa myöntää tukea sosiaalisen yrityksen perustamiseen ja sen toiminnan vakiinnuttamiseen, jos sosiaalisen yrityksen elinkeinotoiminnan nimenomaisena tavoitteena on työllistää heikossa työmarkkina-asemassa olevia.

STM ehdottaa, että lakiehdotuksen 3 §:ään lisätään seuraava kohta:

Maakunta ja Uudenmaan kuntayhtymä voi kansallisista varoista myöntää tukea yrityksen:
4) Yhteiskunnallisesti tärkeän tavoitteen toteuttamiseen

Perusteluihin lisättäisiin kuvaus yhteiskunnallisesti tärkeästä tavoitteesta. Se voisi olla esim. pitkään työttömänä olleiden henkilöiden, osatyökykyisten henkilöiden tai maahanmuuttajien työllistäminen, kestävän kehityksen edistäminen, lähiyhteisöjen hyvinvoinnin lisääminen tai jokin muu vastaava tavoite. Säädöksellä tuettaisiin alueiden kehittämisen tavoitteena olevia kestävä työllisyyttä sekä väestön hyvinvointia, osaamista, yhtäläisiä mahdollisuuksia ja sosiaalista osallisuutta sekä maahanmuuttajien kotoutumista.

3 Luku Voittoa tavoittelemattomalle oikeushenkilölle myönnettävät tuet kehittämis- ja investointitoimintaan

Lakiehdotuksen 9 §:ssä säädettäisiin niistä toimista, joihin maakunta voisi myöntää tukea alueiden kehittämiseksi. Pykälän mukaan maakunta voisi myöntää tukea Euroopan sosiaalirahaston varoista mm. sosiaalisen osallisuuden edistämiseen. Lakiehdotuksen 10 §:n mukaan tukea voitaisiin myöntää voittoa tavoittelemattomalle oikeushenkilölle. STM esittää huolensa siitä, että 10 §:n mukainen muotoilu jättäisi tuen ulkopuolelle voittoa tavoittelevat yritykset ja elinkeinonharjoittajat, joille nykyinsäädännön mukaan on voitu myöntää Euroopan sosiaalirahaston varoista tukea. STM:n hallinnoimissa ESR-hankkeissa pää- ja osatoteuttajina on myös yrityksiä ja tarve tähän on olemassa myös jatkossa. STM:n näkemyksen mukaan kyse ei ole yritystuista, koska ESR-hanketoiminnassa mikään toteuttaja ei saa tavoitella hanketoiminnassa voittoa ja lopullisina edunsaajina hankkeissa ovat aina ihmiset. Jollain hanketoiminnan sektoreilla (esim. tasa-arvohankkeet) hanketoiminta kärsisi merkittävästi, jos pk-yritykset eivät voisi enää osallistua hankkeisiin.

STM esittää, että 10 §:n muotoillaan siten, että myös voittoa tavoitteleville yrityksille ja muille oikeushenkilöille voidaan myöntää tukea silloin, kun kyse on Euroopan sosiaalirahaston rahoittamasta toiminnasta.

4 Luku Palkkatuki

Lakiesityksen 15 §:n mukaan palkkatuetun työn tarkoituksena on parantaa työttömän työnhakijan ammatillista osaamista ja edistää työllistymistä avoimille työmarkkinoille. 16 §:n mukaan palkkatuen myöntäminen edellyttää, että maakunta tai Uudenmaan kuntayhtymä arvioi työnhakijan työttömyyden johtuvan ammatillisen osaamisen puutteista ja palkkatuetun työn parantavan hänen ammatillista osaamistaan ja mahdollisuuksiaan työllistyä avoimille työmarkkinoille, tuella palkattava on täyttänyt 60 vuotta ja ollut yhtäjaksoisesti työttömänä vähintään 12 kuukautta tai tuella palkattavan henkilön vamma tai sairaus alentaa hänen tuottavuuttaan tarjolla olevassa työtehtävässä olennaisesti sekä pysyvästi tai pysyväisluonteisesti. 22 §:n mukaan palkkatuen määrä on työnantajalle enintään 50 % koko työsuhteen ajalta, kuitenkin enintään 24 kuukauden ajan kerrallaan, jos tuella palkattavan vamma tai sairaus olennaisesti sekä pysyvästi tai pysyväisluonteisesti alentaa tuottavuutta tarjolla olevassa työtehtävässä.

Vammaisten ja osatyökykyisten henkilöiden työllistyminen on merkittävästi alhaisemmalla tasolla kuin vammattomien ja täysin työkykyisten henkilöiden. Heidän työllistymismahdollisuutensa eivät ole parantuneet edes hyvinä taloudellisina aikoina. Palkkatuki on merkittävä osatyökykyisten työllistymistä edistävä tukimuoto. Palkkatuen käyttöä vammaisten ja osatyökykyisten henkilöiden työllistämiseksi tulisi siksi lisätä ja muutoinkin kohdentaa palkkatukea niiden työttömien työnhakijoiden tukemiseen, joilla työllistyminen palkkatyöhön on erityisen vaikeaa. Tässä yhteydessä voitaisiin myös pohtia sitä, onko palkkatuki oikea väline ammatillisen osaamisen parantamiseen, vaan pitäisikö sitä tukea esim. kasvupalvelukoulutuksella ja /tai työkokeilulla. Palkkatuen pääasiallinen tarkoitus tulisi olla kompensoida työnantajalle työntekijän sairaudesta tai vammasta johtuvaa alentunutta työn tuottavuutta, sekä tukea pitkään työttömänä olleiden henkilöiden paluuta työmarkkinoille. Mikäli palkkatuella palkattavan henkilön tuottavuus kyseisessä tehtävässä on alentunut vamman tai sairauden takia, tulisi palkkatuen enimmäismäärä nostaa 60 prosenttiin. Silloin kun kyse on pysyvästä vammasta tai sairaudesta johtuvasta tuottavuuden alentumisesta, palkkatuen keston

tulisi olla jatkuva ilman 24 kuukauden rajaa. Tällä hetkellä pykälä ei erottele lyhytkestoista ja pitkäkestoista työn tuottavuuden alenemaa.

STM ehdottaa seuraavia muutoksia pykäliin:

15 §: Korvataan pykälän toinen virke seuraavalla tekstillä: *Palkkatuetun työn tarkoituksena on edistää osa-työkykyisen tai pitkään työttömänä olleen työnhakijan työllistymistä avoimille työmarkkinoille.*

16 §: Muutetaan 1 momentin 1 kohdan teksti seuraavasti: 1) *maakunta tai Uudenmaan kuntayhtymä arvioi työttömän työnhakijan työllistymisen avoimille työmarkkinoille olevan erityisen vaikeaa pitkään jatkuneen työttömyyden johdosta ja palkkatuetun työn parantavan hänen mahdollisuuksiaan työllistyä avoimille työmarkkinoille;*

22 §: Korvataan pykälän 1 momentin neljäs kohta seuraavalla tekstillä: 4) *enintään 60 prosenttia koko työsuhteen ajalta, kuitenkin enintään 24 kuukauden ajan kerrallaan, jos tuella palkattavan vamma tai sairaus olennaisesti alentaa työn tuottavuutta tarjolla olevassa työtehtävässä. Lisätään pykälän 1 momenttiin viides kohta: 5) enintään 60 prosenttia koko työsuhteen ajalta, jos tuella palkattavan vamma tai sairaus olennaisesti sekä pysyvästi tai pysyväisluonteisesti alentaa työn tuottavuutta tarjolla olevassa työtehtävässä.*

Laki sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

STM katsoo, että laki sosiaalisista yrityksistä ei ole toiminut odotetulla tavalla ja lain mukaisten sosiaalisten yritysten määrä on jäänyt vähäiseksi. Tästä johtuen lain kumoamiselle on STM:n mielestä olemassa hyvät perusteet. Lain tarkoitus, eli työntekomahdollisuuksien tarjoaminen pitkään työttömänä olleille henkilöille ja henkilöille, joilla vamma tai sairaus vaikeuttaa työllistymistä, on kuitenkin entistä ajankohtaisempi. Siksi STM ehdottaa, että kyseisten henkilöiden työllistymistä tuettaisiin nykyistä tehokkaammin palkkatuella. Lisäksi tukea voitaisiin myöntää yritykselle toiminnan käynnistämisen, kehittämistarpeiden arvioinnin ja toiminnan kehittämisen ja uuden liiketoiminnan kehittämisen lisäksi myös yhteiskunnallisesti tärkeän tavoitteen toteuttamiseen.

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta

Työttömyysturvalain keskeisimmät muutokset koskevat työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyvien tehtävien siirtämistä TE-toimistoilta työttömyyskassojen, Kansaneläkelaitoksen ja maakuntien hoidettavaksi. Tehtävien siirtämisestä säädettäisiin pääosin 11 – 14 luvussa. Lisäksi työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää muutettaisiin siten, että keskeistä jatkossa olisi työnhakijan aktiivisen työnhaun seuraaminen. Tätä koskevat säännökset olisivat pääosin 2 a luvussa.

1 luku Yleiset säännökset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 1 luvun 3 §:ää niin, että siitä kumottaisiin 1 momentti, joka koskee työnhakijan oikeutta työllistymissuunnitelmaan, minkä tekemisestä ollaan lakiehdotusten perusteella luopumassa. Tilalle tulisi palvelutarpeen arviointi. Esityksessä laiksi julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista ei kuitenkaan ehdoteta, että sen 8 §:ssä säädettäisiin työnhakijan oikeudesta palvelutarvearviointiin, vaan palvelutarvearviointista ehdotetaan säädettäväksi passiivimuodossa ilman säännöstä siitä, kenen velvolli-

suus on palvelutarve arvioida. Esitysten perusteella palveluntarpeen arviointi ja tuki työllistymisen edistämiseen ei ilmene muutosten jälkeen mistään laista työttömän työnhakijan nimenomaisena oikeutena.

STM ehdottaa, että nimenomaisesta oikeudesta palvelutarvearviointiin säädettäisiin laissa julkisista rekryointi- ja osaamispalveluista, sekä sen 8 että 9 §:ssä. Vaihtoehtoisesti oikeudesta voitaisiin säätää muuttamalla kumottavaksi esitettyä 1 momenttia seuraavasti: Työnhakijalla on oikeus palveluntarpeen arviointiin siten kuin julkisesta rekryointi- ja osaamispalveluista annetussa laissa säädetään. TAI vaihtoehtoisesti muuttamalla ehdotettu 2 momentti kuulumaan seuraavasti: Etuuden saajan työnhauun ja työllistymisen tukemiseksi tarjolla olevista palveluista ja oikeudesta palveluihin säädetään...

Esityksen 5 §:n 15 kohdassa f määriteltäisiin työllistymistä edistäväksi palveluksi julkisista rekryointi- ja osaamispalveluista annetun lain 12, 13 ja 14 §:ssä tarkoitettua rekrytoinnin tai työnhauun tukemiseksi taikka osaamisen kehittämiseksi järjestettyä muuta kuin työkyvyn ja työkyvyn selvittämiseen liittyvää palvelua, jonka laajuus on keskimäärin vähintään neljä tuntia päivässä ja kesto enintään enintään (esimerkiksi 8 viikkoa). STM ihmettelee oheista ”muuta kuin työkyvyn ja työkyvyn selvittämiseen” mainintaa, koska työkyvyn selvittäminen on oleellinen työllistymistä edistävän palvelun elementti erityisesti niiden työnhakija-asiakkaiden kohdalla, jotka ovat olleet pitkään pois työelämästä. Kirjauksella rajattaisiin maakuntien ja palveluntuottajien mahdollisuuksia kehittää uusia palveluinnovaatioita, joissa yhdistyisivät esim. työkyvyn selvittäminen ja työllistymisvalmiuksia lisäävä valmennus. STM pitää esityksen heikkoutena myös sitä, että työhönvalmennusta ei määriteltäisi työllistymistä edistäväksi palveluksi, vaikka sen on todettu kansainvälisissä tutkimuksissa olevan yksi vaikuttavimmista työllistymisen tuen keinoista. Mikäli työhönvalmennusta ei määritellä työllistymistä edistäväksi palveluksi, jää sen käyttö maakunnissa todennäköisesti vähäiseksi. Sama koskee 27 §:n mukaista muuta työpaikalla järjestettävää palvelua.

STM ehdottaa, että 5 §:n 15 kohdassa f poistetaan maininta ”muuta kuin työkyvyn ja työkyvyn selvittämiseen”. Lisäksi STM ehdottaa, että kohdassa 15 työllistymistä edistäväksi palveluksi määritellään myös työhönvalmennus sekä 27 §:n mukainen muu työpaikalla järjestettävä palvelu.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi 1 luvun 5 §:ään uusi 18 kohta, joka koskee palveluntuottajia. Palveluntuottajalla tarkoitettaisiin työttömyysturvalakiin tehtävän lisäyksen mukaan maakunnalle palveluja tuottavaa yhteisöä, säätiötä tai yksityistä elinkeinonharjoittajaa. Esityksessä laiksi julkisista rekryointi- ja osaamispalveluista (2 § 4 kohta) palveluntuottaja puolestaan määritellään niin, että kyseessä voi olla **yksityisoikeudellinen** yhteisö. Muilta osin luettelo on yhdenmukainen.

STM ehdottaa, että jatkovalmistelussa tarkistetaan käytettyjen termien yhdenmukaisuus. Ehdotetaan, että jatkovalmistelussa harkitaan maakunnan mainitsemista palveluntuottajana ns. markkinapuutetilanteessa.

2 luku Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset

Esityksessä ehdotetaan työttömyysturvalain 2 luvun 1 §:ää muutettavaksi niin, että työnhakijan määritelmän kaikista edellytyksistä säädettäisiin laissa julkisista rekryointi ja osaamispalveluista, jolloin nyt työttömyysturvalaissa oleva luettelo jäisi työttömyysturvalaista pois. Lisäksi mainitun 1 §:n 4 momentti, jossa säädetään siitä, ketä pidetään kokoaikatyön hakijana, kumottaisiin. **Muutosten jälkeen** työnhakijuutta koskeva määritelmä tulisi riittävällä tavalla kuvatuksi laissa rekryointi- ja osaamispalveluista, joten tältä osin sisällöllistä muutosta työttömyysetuuden saannin ehtoihin ei tulisi. Sen sijaan kumottavaksi ehdotetun 4 momentin määritelmää siitä, milloin henkilöä pidetään kokoaikatyön hakijana, ei sisälly lakiin julkisista rek-

rytointi- ja osaamispalveluista. Muutosten jälkeen edellytystä kokoaikatyön hakemisesta ei sisällöllisesti määriteltäisi enää lainkaan lainsäädännön tasolla, eikä tämän ehdon täyttämistä myöskään kirjattaisi henkilön tietoihin.

STM ehdottaa, että siitä, milloin työnhakijaa pidetään kokoaikatyön hakijana, säädettäisiin edelleen työttömyysturvalaissa tai vaihtoehtoisesti laissa julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista, ja että tämän ehdon täyttämistä myös kirjattaisiin tieto esimerkiksi sähköiseen verkkopalveluun.

2 a luku Työvoimapolitiisesti moitittava menettely

Esityksessä ehdotetaan, että työttömyysturvalain 2 a luvun 2 §:n 1 momenttiin lisättäisiin kaksi uutta perustetta sille, että työstä eroaminen ei johda korvauksettomaan määräaikaan. Näistä 1 momentin 3 kohta koskisi tilannetta, jossa on kyse on esimerkiksi ns. nollatuntisopimuksesta. Henkilöllä olisi pätevä syy erota työstä, jos työtä ei irtisanoutumista välittömästi edeltävän 12 kalenteriviikon aikana ole ollut tarjolla niin, että työtä voitaisiin lukea työssäoloehtoon, ja työsopimuksessa ei ole sovittu säännöllisestä työn tekemisestä. Säännöksen soveltamiseen riittää se, että työsopimus ei sisällä säännöllistä työaikaa, jolloin pätevä syy olisi myös silloin, jos työaika muodostuisi säännölliseksi mutta ei riitä työssäoloehdon kerryttämiseen.

Edelleen esityksessä ehdotetaan, että mainittuun lainkohtaan lisättäisiin uutena ns. pätevänä syynä se, että henkilöllä ei olisi lain 4 luvun 3 §:ssä säädetyn työaikarajan ylittymisen vuoksi oikeutta soviteltuun päivärahaan, ja palkka olisi vähemmän kuin 1 134 euroa kuukaudessa (vuoden 2013 taso, vuonna 2017 raja olisi 1 187 euroa kuukaudessa). Säännös ei koskisi osa-aikatyötä. Lain sisäisen viittauksen vuoksi se ei koskisi myöskään tilannetta, jossa soviteltua päivärahaa ei voida maksaa siksi, että henkilön työaika ei ole seurattavissa ja tämän vuoksi sovitellun työttömyysetuuden edellytyksenä olevaa työaikarajan alentumaa ei voida todentaa.

STM ehdottaa, että 2 a luvun 2 §:n 1 momenttiin lisätään esityksen jatkovalmistelussa uusi 5 kohta, joka koskee pätevää syytä työstä eroamiseen silloin kun sovitellun työttömyysetuuden maksaminen estyy siksi, että työajan alentumaa ja työn osa-aikaisuutta ei voida todentaa.

Esityksessä ehdotetaan, että työttömyysturvalain 2 a lukuun lisättäisiin uusi 8 a §, jossa säädettäisiin aktiivisen työnhaun laiminlyönnistä johtuvasta korvauksettomasta määräajasta. Säännös olisi uusi ja se korvaisi kumottavaksi esitetyt nykyiset aktiivisuuden laiminlyönnistä johtuvat seuraamukset, kuten esimerkiksi työllistymissuunnitelman uudistamisen laiminlyönnin seuraamuksen.

Työnhaun passiivisuudesta seuraisi jatkossa vain yksi korvaukseton määräaika. Tämä selkiyttää ja yksinkertaistaa lainsäädäntöä ja sen toimeenpanoa.

Esityksessä ehdotetaan myös, että lukuun lisättäisiin uusi 8 a §, joka koskisi aktiivisen työnhaun rajoituksia, eli tilanteita/aikaa, jolloin henkilöllä ei olisi velvollisuutta 8 a §:ssä tarkoitettuun aktiiviseen työnhakuun.

STM ehdottaa, että jatkovalmistelussa hallituksen esityksessä erityisesti em. lainkohtien yksityiskohteisissa perusteluissa otetaan selkeästi kantaa siihen, mikä on esitettyjen 8 a ja 8 b §:n suhde esimerkiksi luvun 8 §:ssä säädettyyn ammattitaitosuojaan tai luvun 6 §:ssä säädettyyn alueellista liikkuvuutta koskevaan suojaan. Näin tulisi määritellyksi se, miten työstä kieltäytymisen pätevät syyt vaikuttavat silloin, jos henkilö itse on osana aktiivista työnhakua hakenut työtä, josta hän voi pätevän syyn perusteella kieltäytyä.

5 luku Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

Esityksessä ehdotetaan teknisiä muutoksia luvun 4 a, 10 ja 11 §:iin. Näiltä osin ehdotettuihin muutoksiin ei ole huomioita.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös luvun 13 §:n 1 momenttia lisäämällä momenttiin viittaus ehdotettuun lakiin julkisesta rekrytointi- ja osaamispalveluista nykyisen työ- ja elinkeinotoimistoa koskevan maininnan sijaan.

Kyseistä momenttia koskeva muutos, jossa esitetään omavastuu-aikaa lyhennettäväksi nykyisestä 7 päivästä 5 päivään, sisältyy myös lausuntokierroksella olevaan hallituksen esitysluonnokseen ns. työtömyysturvaa aktiivimalliksi. Kyseinen muutos tulisi ottaa huomioon jatkovalmistelussa.

6 luku Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

Esityksessä ehdotetaan teknisiä muutoksia luvun 3, 8 ja 9 §:ään.

STM ehdottaa, että esityksen jatkovalmistelussa kiinnitetään huomiota siihen, millä tavalla työttömyysetuuksien toimeenpanijoille eli työttömyyskassoille ja Kelalle välittyy tieto siitä, että 3 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa työnhakija osallistuu hänelle tarpeelliseksi harkittuun työllistymistä edistävään palveluun, kun palveluista ei enää sovi työllistymissuunnitelmassa. Tämä tiedon välittyminen asianmukaisella tavalla on edellytys sille, että etuuksien toimeenpanijat voivat maksaa hakijalle korotusosaa tai korotettua ansio-osaa palvelun ajalta, mutta toisaalta näitä korkeampia etuuksia ei pidä maksaa silloin, jos osallistuminen palveluun ei ole suunniteltua ja tarpeelliseksi arvioitua.

Esitys laiksi kotoutumisen edistämisestä

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki kotoutumisen edistämisestä, jäljempänä kotoutumislaki, joka korvaisi voimassa olevan lain (1386/2010). STM pitää hallituksen esitystä kokonaisuudessaan kannatettavana. Näkemyksemme mukaan esitys parantaisi erityisesti yksin tulleiden alaikäisten lasten asemaa.

Lakiesityksellä on huomattavia vaikutuksia sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Esityksellä on erityisen paljon yhtymäpintoja sosiaalihuoltoon. Lakiesitys selkeyttää sosiaalihuollon tehtävää suhteessa kotouttamislain mukaisiin palveluihin ja siten edellyttää kotouttamislain lisäämistä sosiaalihuoltolain (30.12.2014/1301) 14 § 2 momentin mukaiseen luetteloon niistä erityislaeista, joissa säädetään sosiaalipalveluista. Tarkennus selkeyttää osaltaan myös esimerkiksi perheryhmäkotien toiminnan valvontavastuuta, joka on aiemmin koettu osin epäselväksi.

Muita keskeisiä STM:n hallinnonalalle vaikuttavia muutoksia ovat järjestämisvastuun siirtäminen maakuntien sote-toimijoille, alaikäisten lasten perhehoidon ja asumisjärjestelyjen uudenlaiset palvelut sekä sosiaali- ja terveyspalveluja koskevien erityiskustannuskorvausten poistaminen.

Yleisenä huomiona sosiaali- ja terveysministeriö haluaa tuoda esille, että kotouttamiseen ja pakolaisten vastaanottoon liittyvä rahoitus on talousarviossa nykyisellään hajallaan. Rahoituksesta on sen vuoksi vaikeaa saada kokonaiskuva. Tulkitsemisesta ja alkukartoituksesta aiheutuvien kustannusten sisällyttäminen laskennalliseen korvaukseen on perusteltua ja yksinkertaistaa rahoitusta. Pakolaisten ja paluumuuttajien

toimeentulotukeen maksettavan rahoituksen siirto TEM:stä STM:n pääluokkaan on vielä hieman kesken, mutta asia selvinnee lähiviikkojen aikana.

Pykäläkohtaiset kommentit

Soveltamisala (2 §)

Lain soveltamisalan on tarkoitettu koskevan kaikkia henkilöitä, joilla on voimassa oleva oleskelulupa tai joiden oleskeluoikeus on rekisteröity tai joille on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti. Perusteluihin on kirjattu, että lakia sovelletaan myös Pohjoismaiden kansalaisiin. Ulkomaalaislain 157 §:ssä todetaan, että Pohjoismaiden kansalaisilla on oikeus saapua maahan ilman passia ja oleskella Suomessa rekisteröimättä oleskeluoikeuttaan. Pohjoismaan kansalaisen on sen sijaan rekisteröitävä oleskelunsa maistraatissa Pohjoismaisen väestörekisterisopimuksen perusteella. Pohjoismaiden kansalaisten kuulumisen kotoutumislain soveltamisalaan tulisi kirjata selkeämmin.

Lain soveltaminen lapseen (§4)

Ministeriö pitää selkeänä ja hyvänä, että lapsen edusta ja kuulemisesta on oma pykälänsä.

Tulkitseminen ja kääntäminen (§5)

Ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esitykseen laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseksi sisältää seuraavan muotoilun (§ 6 palvelujen kieli); ” Jos sosiaali- tai terveydenhuollon henkilöstö ei hallitse muita kuin 1 momentissa tarkoitettuja kieliä tai asiakas ei aisti- tai puhevamman tai muun syyn vuoksi voi tulla ymmärretyksi , on palveluja annettaessa mahdollisuuksien mukaan huolehdittava tulkitsemisesta ja tulkin hankkimisesta.”

Näin ollen kotoutumislain 5 §:ssä tulisi todeta, että sosiaali- ja terveyspalvelujen kielestä säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (§ 6). Kääntäminen ei myöskään ulotu sosiaali- ja terveyspalveluihin. Tämä olisi hyvä todeta, koska sosiaali- ja terveydenhuollon perustason palvelut ovat jatkossa suurelta osin yhtiöiden ylläpitämien sote-keskusten ja suun hoidon yksiköiden tuottamia.

Oikeus työttömyysetuuteen ja toimeentulotukeen (§6)

Viittaussäännös työttömyysturvalakiin ja toimeentulotukea koskevaan lakiin on nykyainsäädännön mukainen.

Kotouttamista edistävien palvelujen järjestäminen ja tuottaminen (§8)

Ministeriö kannattaa esitystä jonka mukaan maakunnan järjestämisvastuu jakautuu sekä kasvupalvelun että sosiaali- ja terveyspalvelujen vastuualueille. Pidämme hyvänä, että pykälässä viitataan laajasti sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöön. Haasteeksi muodostunee yhteistyö ja yhteensovittaminen niin maakunnan sisällä kuin kuntien kanssa.

Alkukartoituksen järjestäminen (§11), Kotoutumissuunnitelman järjestäminen (§14)

Ministeriö pitää hyvänä, että laissa annetaan sosiaalihuollolle vastuu alkukartoituksen järjestämisestä sellaisille ryhmille, jotka eivät ole työnhakijoita. Kiintiöpakolaiset, alaikäiset lapset, vanhuksat ja kotiäidit ovat tällaisia ryhmiä. Mainita siitä, että kartoitus tehdään vain jos se on tarpeellinen, on myös tarkoituksenmukainen. Sama koskee kotoutumissuunnitelman järjestämistä. Sosiaaliviranomaiset ovat käytännössä jo laatineet erilaisia kartoituksia ja suunnitelmia, joten tämä tehtävä ei ole uusi. Tärkeää on myös huomata, ettei lainsäädännöllä luoda maahanmuuttajille uusia subjektiivisia oikeuksia palveluihin. Palveluja tarjotaan käytävissä olevien määrärahojen puitteissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan on erittäin hyvä, että perheenjäsenten mahdolliset erilaiset suunnitelmat yhteensovitetään. On myös tärkeää, että pyritään tunnistamaan ja kiinnittämään huomiota sekä lähisuhde- että perheväkivaltaan ja ehkäisemään näitä. Tämä turvaa lapsen oikeuksia ja mahdollisuutta elää kaikenlaisesta lähipiiriin ulottuvasta väkivallasta vapaana.

Kotoutumissuunnitelma (§12)

12 § viimeinen lause kuuluu näin: ”Maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelma, perheen kotoutumissuunnitelma ja maahanmuuttajalle laaditut muut asiakassuunnitelmat voidaan maahanmuuttajan suostumuksella yhdistää yhteiseksi kotouttamissuunnitelmaksi.” STM ehdottaa, että lauseen viimeinen sana muutetaan muotoon ”yhteiseksi asiakassuunnitelmaksi”. Tällöin se muotoilultaan vastaisi muun muassa nyt eduskunnassa käsittelyssä olevan valinnanvapauslain määrittelyjä, jossa erilaisille asiakasta tai potilasta koskeville, yksilöllisille suunnitelmille on määritelty yläkäsitteeksi asiakassuunnitelma.

Kotoutumissuunnitelman laatiminen, kesto ja tarkistaminen (§15)

Ministeriön näkemyksen mukaan esityksessä on selkeästi kiinnitetty huomiota kotoutumissuunnitelman tarkistamisesta sosiaalihuollossa palvelutarpeen mukaisesti tai vähintään kerran vuodessa.

Maahanmuuttajien velvollisuus noudattaa kotoutumissuunnitelmaa (§16)

Toimeentulon alentamisesta on säännökset jo nykyisessä kotouttamislaissa, joten esitys vastaa nykytilannetta.

Muut kotouttamista edistävät palvelut (§19)

Järjestöillä on osaamista ja halukkuutta edistää maahanmuuttajalasten ja – nuorten sekä myös muiden haavoittuvassa asemassa olevien maahanmuuttajataustaisten henkilöiden kotouttamista suomalaiseen yhteiskuntaan. Ministeriö kannattaa § 19 esitystä.

Kotoutumisen edistämisen suunnittelu ja kehittäminen maakunnassa (§ 21)

STM korostaa yhteensovituksen tärkeyttä. Lakipykälässä on viitattu lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen 8 §:ään hyvinvointikertomuksen osalta, mikä on hyvä. Sen sijaan laista puuttuu viittaus sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan lain 14 §:ään, joka koskee maakunnan palvelustrategiaa. Palvelustrategiassa maakunta päättää järjestämisvastuulleen kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon pitkän aikavälin tavoitteet. Tavoitteissa voitaisiin ottaa huomioon myös kotouttamisen edistäminen.

Maakunnan kotoutumista edistävien palvelujen järjestäminen (§22)

STM pitää hyvänä, että laissa mainittaisiin palvelujen soveltuvuudesta maahanmuuttajille.

Muut maakunnan kotoutumista edistävät tehtävät (§ 23)

Kuntien tukeminen ja neuvonta ovat keskeisiä tehtäviä. Kohdassa 2 määritelty neuvonta ja tukeminen jää tässä hieman epäselväksi; ketkä tai mitkä ovat neuvonnan ja tukemisen kohteita.

Maakunnan omavalvonta (§25)

Todettakoon tässä yhteydessä, että laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (§ 24) on tarkoitus säätää sosiaali- ja terveyspalvelun tuottajan omavalvonnasta.

Kotoutumisen edistämisen suunnittelu ja kehittäminen kunnassa (§26)

Ministeriö haluaa alleviivata monialaisen yhteistyön sekä kunnan ja maakunnan suunnittelun yhteensovituksen tärkeyttä.

Kunnan kotoutumisen edistämisen suunnittelun ja kehittämisen sisältö (§27)

STM:n näkökulmasta merkitykselliseksi nousee erityisesti lasten ja nuorten tilanne, koska kunta vastaa esimerkiksi perusopetuksesta ja hyvinvoinnin sekä terveyden edistämisestä. Maakunnan vastuulla olisi sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen.

Kotoutumisen edistämisen valtakunnallinen suunnittelu, kehittäminen ja ohjaus (§ 29)

Ministeriö ehdottaa, että ensimmäistä kohtaa selvennettäisiin seuraavasti: 1) kotouttamispolitiikan valtakunnallisesta suunnittelusta, kehittämisestä ja ohjauksesta sekä yhteensovittamisesta muiden keskeisten ministeriöiden (korvataan: muiden politiikka-alojen) ja hyvien väestösuhteiden edistämisen kanssa. Kysymys on valtakunnallisesta suunnittelusta ja siinä ministeriöt ovat toimivaltaisia omalla sektorillaan.

Valtion kotouttamisohjelma (§30)

Ministeriö esittää, että laissa viitattaisiin myös sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 26 §:ään, joka koskee valtakunnallisia tavoitteita sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle. Valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseksi.

Ministeriöiden välinen yhteistyöelin (§31)

Hallinnon keventämiseksi sosiaali- ja terveysministeriö ehdottaa, ettei yhteistyöelin olisi lakisääteinen. Työ- ja elinkeinoministeriö voisi omalla päätöksellään perustaa elimen, joka koostuu keskeisten ministeriöiden virkamiehistä. Esitämme siis, että pykälästä 31 luovuttaisiin.

Palvelujen saatavuuden ja kustannuskehityksen seuranta (§32)

STM:n näkemyksen mukaan myös muiden keskeisten ministeriöiden tulee omalla vastualueellaan seurata palveluja. Ehdotamme muotoilua ”Työ- ja elinkeinoministeriö yhdessä muiden keskeisten ministeriöiden kanssa seuraa...”

Palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden ja rahoituksen tason riittävyyden lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön tulisi yhteistyössä maakuntien kanssa seurata palveluiden taloudellista vaikuttavuutta. Palveluiden seuranta ja taloudellisten vaikutusten analysointi auttaisivat kohdentamaan palveluja paremmin. Tämän kappaleen sisältö nostetaan esiin kärkihankkeen maahanmuuton kustannuksia koskevan selvityksen kehitystarpeissa.

Kansliapäällikön sijainen,
osastopäällikkö

Jaana Koski

Susanna Rahkonen

Hallitussihteeri

